

Madrid no és per a pobres: és el territori de l'Estat on reben menys ajudes (i amb diferència)

Un estudi de Fedea conclou que la capital espanyola és la regió on les llars de rendes baixes gaudeixen de menys prestacions en relació als impostos que paguen

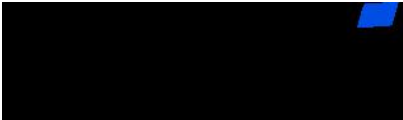

Persones fent cua a Madrid per rebre aliments, el gener passat. | Europa Press

Les **prestacions i serveis socials** són eines cabdals de les administracions per ajudar a reduir les **desigualtats**, i molt en especial per evitar que grans capes de la població caiguin en la **pobresa**. Ara bé, fins a quin punt això s'aconsegueix? Funciona la redistribució de la riquesa pròpia de l'estat del benestar? En termes relatius, la **Comunitat de Madrid és la regió de l'Estat on menys ajuda reben** les rendes més baixes -i amb diferència-, segons posa de manifest un estudi publicat recentment per Fedea, el considerat *think tank* de l'Íbex.

El text, titulat "¿Com afecten els impostos i les prestacions públiques a les llars en risc de pobresa?", ha estat elaborat pels investigadors Julio López Laborda, Carmen Marín González i Jorge Onrubia i calcula el **diferencial entre la tributació de cada col·lectiu** (incloent tant els impostos pagats com les cotitzacions socials) i **allò percebut de les administracions** (tant les prestacions socials, en format monetari, com el cost de polítiques públiques com l'educació i la sanitat, en espècies). I en les llars de risc de pobresa, el diferencial és arreu positiu, de mitjana **rebut netament l'equivalent al 50,5% de la renda original**, però a Madrid cau molt, fins al 27,8%.

Per tant, l'increment dels recursos a disposició o gaudi de les llars pobres -és a dir, amb una

renda inferior al 60% de la retribució mediana- per acció de les administracions és molt limitat a la comunitat d'**Isabel Díaz Ayuso**. En tot cas, aquests resultats no són responsabilitat de la presidenta regional actual, ja que s'han elaborat amb **dades del 2018**, l'any abans que n'assumís el lideratge del govern i quan aquest encara estava en mans de **Cristina Cifuentes** i, després de la seva dimissió, d'**Ángel Garrido**.

Més enllà d'aquest, altres territoris amb un saldo per a les llars en risc de pobresa per sota la mitjana estatal són les **Illes Balears** (+34,9%), **Cantàbria** (+36,3%), **La Rioja** (+42,8%), **Catalunya** (+43,7%) o el **País Valencià** (+46,6%). Com s'observa, es troben a la franja baixa, entre d'altres, aquells territoris amb **dèficit fiscal**. Un fet que no ha de sorprendre, ja que precisament part dels recursos pagats pels seus ciutadans -també els més pobres- no poden revertir en millors polítiques socials perquè se'n van cap a altres territoris. Enlloc, però, el saldo és tan poc favorable per a les rendes baixes com ho és a Madrid.

En tot cas, la responsabilitat d'aquest resultat és **compartida amb l'Estat**, qui es reserva bona part de la capacitat normativa dels principals impostos -i per tant, decideix sobre la seva progressivitat- i gestiona prestacions molt rellevants com les d'atur i jubilació. Les autonomies, al seu torn, tenen competències en l'IRPF i en els impostos propis i cedits com els de **successions** i **patrimoni** -que paguen sobretot les rendes altes i que Madrid quasi ha suprimit-, així com en les principals polítiques socials i les **rendes mínimes** -excepte l'ingrés mínim vital.

En sentit contrari, els territoris en què les llars en risc de pobresa tenen un saldo de recursos més alt en relació als seus ingressos són el **País Basc** (+81,2%) i **Castella i Lleó** (+81,1%), seguits de **Galícia** (+65,4%) i **Extremadura** (+61,8%), tots ells amb **superàvits fiscals nítids** -receptors de recursos d'altres regions- o, en el primer cas, territori foral amb **concert econòmic**. Ara bé, les balances fiscals no són l'únic element que impacta en aquestes ajudes.

Si fos així, l'ordre pel que fa al saldo entre impostos i prestacions i serveis seria el mateix o molt similar en la **resta de llars que no es troben en risc de pobresa**. Però no és així, com es pot comprovar també al mapa inicial, i això es pot deure en part a les mesures preses pels governs autonòmics. Així, mentre el saldo és una mica negatiu per a les llars no pobres del global de l'Estat (-1,8%), ho és molt més per a aquestes llars a Madrid (-11,5%), tot i que quasi igual que a les Balears (-11,2%) i, en canvi, a les Illes les prestacions i serveis als pobres són més elevats.

En el cas de Catalunya, el saldo per a les llars sense pobresa **també és més negatiu que la mitjana** (-5,9%), pel **dèficit fiscal**, però en canvi el saldo per a les que sí pateixen risc de pobresa s'acosta molt més a la del conjunt de l'Estat que no pas la de Madrid. A banda, però, territoris clarament beneficiats per les balances fiscals es poden permetre oferir prestacions i serveis per a les llars sense pobresa amb un saldo clarament positiu, especialment Extremadura (+11,5%) i **Astúries** (+9,5%).

El cinquè estat amb més pobresa de la UE

Aquestes diferències ocorren en un estat com l'espanyol on, a causa de les fortes desigualtats socials, **la taxa de pobresa és molt elevada**, la cinquena més alta de la Unió Europea, només per darrere de **Romania, Letònia, Bulgària i Estònia**. El saldo d'aquestes polítiques públiques monetàries o en espècies per fer-hi front, però, varia en funció de l'edat, segons analitza el mateix estudi. La balança de recursos rebuts és **clarament positiu sobretot en la població més gran**, la qual percep les pensions de jubilació, les quals, a més, estan lliures de cotitzacions socials.

El següent gràfic mostra aquest salt tan elevat a partir del grup d'edat des dels 65 anys. En canvi, les llars en risc de pobresa on **el sustentador principal té menys de 40 anys**, el saldo de prestacions i serveis rebuts no arriba al 20% de la seva renda inicial, molt per sota de la meitat de la mitjana global, amb l'agreujant que aquestes retribucions ja acostumen a ser més baixes entre els joves. Igualment, a partir dels 30 anys, s'observa com el saldo és més positiu en les llars pobres sustentades per dones, si bé això es pot deure precisament a que els seus salaris són

inferiors d'entrada.

Sigui com sigui, com que la gent gran rep més prestacions en relació als impostos que paga, aquest element també pot impactar en les dades autonòmiques anteriors. Així, els territoris amb més gent gran és lògic que tinguin saldos més positius globals i sense que les actuacions dels seus governs hi tinguin tant a veure, sinó principalment per les **prestacions de jubilació** -fixades a nivell estatal- i pel major ús del **sistema sanitari**. Madrid, de fet, és una d'aquestes regions més joves.

L'estudi també analitza, més enllà de l'edat, els saldos entre impostos i prestacions de llars en risc de pobresa, en funció de la seva composició. I aquest és fins i tot **negatiu en cas d'habitatges on hi viu tan sols un menor de 30 anys** (-12,3%), però també són limitats en els casos de parelles menors de 65 anys sense fills (+11,1%) o d'una persona sola d'entre 30 i 65 anys (+13,3%). En canvi, el saldo és molt millor per a majors de 65 anys (+128,1% si és parella i 122,7% si és una persona sola), així com una família **monoparental** (+77,3%) o amb **tres o més fills** (+76,1%).

En un altre sentit, també s'ofereixen les dades per a les llars en risc de pobresa, en funció de la font d'ingressos del sustentador principal. I el saldo és lleugerament negatiu si aquest és un **autònom** (-0,9%) i limitadament positiu en cas que sigui **assalariat** (+7,1%), però es dispara en cas d'aquelles amb un pensionista al capdavant (+119,3%) o un receptor de subsidis (+102,6%). Això darrer és lògic, ja que la renda bruta base sobre la que es calcula el percentatge pot ser molt baixa en aquests dos casos. El saldo també és positiu quan el sustentador principal és un receptor de **rendes de la propietat** (+23%).

Més pes dels impostos en les llars pobres

Finalment, els investigadors arriben a assenyalar quins són els impostos que més paguen les llars pobres i la resta, en relació a la renda bruta de cadascuna, així com les prestacions de què més gaudeixen. A nivell tributari, **la figura més progressiva és l'IRPF**, que s'endú un 2,1% dels ingressos de les llars pobres i fins a un 10% en la resta, mentre, en canvi, **l'IVA** acapara el 13,2% a les primeres i només el 6,1% a les segones. Els impostos indirectes, que tothom paga per igual i que, a diferència dels directes, no depenen de la renda, provoquen que, al final, les llars en risc de pobresa acabin dedicant un major percentatge de la renda -abans de prestacions- a les càrregues fiscals. Les **cotitzacions socials**, però, també hi contribueixen, ja que són progressives però tenen unes bases mínimes i màximes.

Pel que fa a les prestacions i serveis de què gaudeix cada llar, i al contrari del que podria semblar, la diferència **no rau tant en les monetàries com en aquelles en espècie**. Així, les famílies en risc de pobresa reben ajudes econòmiques que equivalen al 41,2% de la seva renda base, menys del doble que en el cas de la resta (22,7%), però, en canvi, fan ús de serveis com l'educació o la sanitat per un valor relatiu que quasi triplica el de les llars no pobres (47,6% i 10,9%, respectivament). Cal insistir que això no vol dir necessàriament que vagin més de tres cops més a l'hospital, per exemple, sinó que, com la seva renda és inferior, el valor relatiu dels serveis de salut respecte aquesta ja és d'entrada superior.